

Skrevet av Ragnar Omburg litt av.

Skikompaniets historie.

(Hans til løyen) 100489

Hovedstyrken av komp.dro til Senheim v/Muihause sist i august 1942. Selv reiste jeg sammen med 4 nordmenn + 1 svenske ca. 14 dager senere. Vi kom til Oslo ca. 15 sept. og ble innkvartert på Ragnar Bergheimen. Etter innrulling, kontraktskriving, utdeling av uniformsefekte og marsforpleining for 3 dager, samt besøk på Ersatzkom. Norwegen, dro vi tilbake til R. Bergheimen. Her var det også en tysker som veiledet og gav oss råd. Vi ble utstyrt med et "reiseschein", skrevet med gotisk håndskrift. Hilseplikt hadde vi på høyere offiserer. Jeg ble oppnevnt til "reiseführer" fordi jeg kunne litt tysk og fikk beskjed om å stille opp mine 5 underordnede, rette dem inn og avgi melding ved fremkomsten. Den 17 sept. satt vi på "orlovtoget" som førte oss igjennom Sverige. I Helsingborg ble hele toget kjørt inn på togfergen. Her var det oppstilt svenske vakter langs hele togsettet, som forøvrig var svært langt, vi var frem på og innledet samtale med en av vaktene, han ble svært ivrig da han fikk høre at vi var norske og pratet villig vekk, inntil en svensk løytnant som hadde kommandoen oppdaget oss og gav vakta en overhøvlng. Vi gikk imellom og ba for ham med den følge at løytnanten ble like ivrig, han rødmet forøvrig. Toget var fullsatt med lystige soldater på vei hjem. Mange av dem var også svært behjelpelig med og gi oss råd, gode som dårlige. Ingen av oss var særlig reisevante, hadde knapt nok vært i Oslo før, og tok nok alle råd svært så alvorlig. I Hamburg skulde vi skifte tog, det var sannelig ikke så enkelt. Det vrimlet av mennesker overalt på Hofbanhof, eller var det Altona, og ca. 15 tog og velge imellom. Nå var gode råd dyre, og mens vi planla det videre framrykk, fikk vi øye på en "offiser", godt utstyrt med stjerner og striper, som stod ved en av telleapperatene og kontrollerte billetter og anviste de reisende til sine respektive tog. Vi ble enige om å ta oppstilling så nær denne offiseren som mulig, noe han etterhvert øynet og slang noen øyenkast bort på oss mellom hver ekspedering. Da det ble å pass stor luke at vi kunde komme til, kommanderte jeg rett, og mens 5 mann stirret alvorlige gerade aus, avgav jeg følgende melding: Ich melde mich mit funf mann und einer Schweder. Først ble han alvorlig brydd, man satte så i en gapskratt Si meg, sahan" er ikke også den svensken en mann? Da han korigerte meg selv, at vi var nordmenn, og vill gjerne ha hjelp for å finne riktig tog, var han villig selv. Etter å ha studert vårt reiseschein var han sikker i sin sak, og tilkalte en av sine underordnede som fikk i oppdrag og lede oss på riktig tog. Vel plasert i egen kupe, ihvertfall til å begynne med, begynte sulten å melde seg for alvor. Marsforpleiningen var ttt slutt og ikke en pfanning i lomma. Det å orge var et ukjent begrep så langt, dessuten var det intet å orge. Imidlertid fyltes toget etterhvert nærmest til trengsel av såvel sivile som soldater. Lite hadde vi reist med tog i Norge, men nok til å oppdage at i en kupe, her hjemme, satt det som regel 6-8 personer, helt tause, eller stirrende ut av vinduet, mens andrelater som de sovår. På dette Schnellzuget, ja farten var vel dobbelt så stor som her hjemme, gikk praten lystig, gamle som unge så ut til å være på bølgelengde. Gikk de tomme for samtaleemner, tok de en sang. Vi forholdt oss tause. Det var jo ikke så enkelt å plapre tysk med vår bakgrund. Imidlertid var det en som bemerket vår taushet. Vi forklarte at vi var norske, og hadde mer enn nok med å lytte. Imidlertid fikk vi etter hvert fortalt at vi hadde reist i tre døgn og hadde råket opp for mat. Pass på ved neste stopp, var det råd vi fikk, som oftes er det Røde Kors stasjoner ved de fleste stoppesteder. Leipzig var neste holdplass, og riktig nok, Wermachtssuppe og kaffe kunde vi få så mye vi ville, dermed var sulten og tørsten slukket for en tid. Humøret steg, og vi blandet oss mere inn i samtale. Hvorhen skal dere forøvrig? Keine Anung. Etter den forklaring vi fikk før avreisen, skulde vi snart

være fremme. Foresten, forstår du gotisk håndskrift?, så forklar oss hva som står på dette reisescheinet. Han meldte passtemmelig omgående, men foreslo at vi skulde be konduktøren om hjelp, hvilket vi gjorde. Men nei, helt ukjent, skal undersøke hos lokføreren, der er det et kart, så kanskje. Det varte og rakk, men endelig kom han, men med uforettet sak. Han foreslo at vi skulde gå av i Lins, der er det soldatenheim på jernbanestasjonen, hvor vi kunde ta inn og orientere oss. Dette var et godt råd. På soldatenheimen hadde de et stort kart på veggen, og fant etter en tid Sennheim, men dette stedet lå i Frankrike, så her må det være noe galt. Her i Østerrike har vi, såvidt jeg vet, Sennheim. Verten satt seg i sving og fikk bragt på det rene at det var til Frankrike vi skulde. Kl. 12,50 går det et tog i den retning, imellemtiden kan dere hygge dere her. Og hygge ble det. Menyen husker jeg ikke, men rikelig med mat og fremfor drikke. En østerriks soldat på vei hjem fra Norge, hadde med seg en flaske Borgarakkevit. Denne innviterte han oss på, og flere kom til ettervert som de oppdaget vår situasjon. Aldri har vi vel skålt så mye for Norge og nordmenn, så her hadde vi lyst til å bli. Men akk, toget var i rute, noe verten oppdaget i seneste laget. I hu og hast fikk vi samlet vårt pikpakk og sjanglet inn på nytt ett schnellzug. Søvn var det blitt lite av hittil, og regnet med den mulighet nå, siden vi endelig viste hvor vi skulde og at turen ville ta endel timer. Vel plasert i kupeen, begynte borgarakkeviten samt andre drinker av ymse slag og gjøre sine bivirkninger. Selv fikk jeg store problemer og måtte ut. Uheldigvis gikk jeg fremover. På styrbord side strømmet aftenens meny, skyllet opp av allehånde flydium, for så å bli klasket inn langs vår egen vogn. Blek om nebbet sjanglet jeg inn igjen, og til min gru så jeg at flere av mine sivile medpassasjerer hadde reist seg og var i ferd med å rense sitt tøy, idet vinduene tildels sto på gløtt. Jeg sovnet.

I Mulhause steg vi av. Ingen mottagelseskomite. Med passende mellomrom spurte vi om veien til sennheim, og fikk som regel til svar, Immer gerade aus. Noen km. var det jo å gå, men frem kom vi. Her traff vi hovedstyrken av skikomp. som allerede var kommet langt med høyere og venstre om. Gjensynsgleden med de vi kjente var stor, og våre meritter ble omhyggelig referert. For oss var det jo en brå overgang, idet tysk var komandospråk, men med tysk grundighet og norsk læreivillighet ble vi mestere ettervert. Husker desverre lite til det tyske befal, men spisen, som vi kalte snurrebart, huskes fordi han var en av de rolige. Dette stedet var beregnet på rekrutter for gjennomgåelse av linjeeksersis, kjedelig men måtte til.

Vegg i vegg var også ett annet norsk komp. med de samme uniformer, de slapp så letvint fra denne eksersisen, for det meste satt de og leste. En gang spilte vi rugby mot dem og slo dem sønder og sammen. Senere viste det seg at disse var norske studenter som var tvangssendt hit p.g.a. aulabrannen. De har utgitt en bok om denne tiden.

Oppholdet i Sennheim varte i ca. 3 mndr. Midt i desember ble det oppbrudd med forflytning til Hellerau bei Dresden. Denne forlegningen ble drevet av politiet. Vistnok var det kun politiet som utdannet skiløpersoldater. Noen særutdanning ble det ikke, men vanlig infanteriutdanning. Navnet på denne forlegningen var: Polizei - Lehrbataillon, Hellerau, forkortet til Pol-Lehr-Bat. Hellerau. (har bilde) Leiren bestod av 3 store kasserner pluss endel brakker. Vi ble innkvartert i brakker, med 8 mann på hvert rom. Selv ble jeg utpekt til Stubeneltester på vårt rom, og hadde ansvaret for ordan på rommet. Nå begynte opplæringen i våpenbruk. D.v.s. Karabin (Mauser) 98 S.M.G. L.M.G. (tsjekkisk lett maskingevær) M.P. 42, dessuten 08 Pistol. Vi skiftet nu til politiuniformer og fikk grad av Unterwachtmeister. Her ble det hardkjør. Kompanisjefen var fra Prøysen, oberløytnant Gregurtz het han, en meget sakkitz fyr. De øvrige overbefal var løytnant Hasslinger og Konitz. Som spis hadde vi en flott kar som het Kinni. Det skulle vise seg at denne politiskolen drev oss langt hårdere en WaffenSS

Skolen ble da også kalt "Tysklands Helvete" av tyskerne selv. Hardkjøret økte daglig og nattlig ikke minst. Husker vi bar ut to bøtter urin hver morgen, nattens produksjon på 8 mann. Årsaken var mye den at vi fikk svært mye av dietten i form av supper + at de få lønnpenger vi fikk, ble brukt til øl i kantinen. En av suppene kalte vi for Wassersuppe 42. Vi var alltid sultene. Det og orge begynte vi nu å lære etterhvert. Søndagene var det forholdsvis rolig i leiren, med befalet på perm. Leirens potetslager som var kulet ute, ble da angrepet fra hordlig flanke, nødvendige poteter tatt og sporene utvisket. Like før jul ble det arrangert fest for oss, hvor bl.a. pakker fra frontkjemperkontoret ble utdelt. Disse bestod av 1/2 fl. borgar-akkevit, 1 eske sild i olje, litt sjokolade, anno sigaretter, m.m. tils. 1 1/2 kg. Taler ble holdt av bl.a. kompanisjefen, batalionssjefen (leirkommandanten) dessuten den norske konsul Kristensen, og bare rosende ord selvfølgelig. Enkelte av oss fikk med passende mellemrom permisjon om kvelden for besøk i Dresden. Som oftest måtte vi bruke apostlenes hester for å spare penger, noen ganger brukte vi trikken, som gikk rett forbi hovedinngangen ved leiren. Denne tok vi til Postplatz. Resturanger var det mange av, og vårt hovedmål var å finne den beste Stammericht. Som oftest bestod denne av potetstappe + et stykke blodpølse med loffersaus over (brent mel i panne tynnet med vann). Rasjoneringskort hadde vi ikke og måtte nøye oss med denne rett + øl. Språkvansker hadde de fleste av oss ennu. Siden vi gikk i politiuniform ble vi stadig vekket stoppet av sivilister, barn, som ba om hjelp for å finne frem. Vårt svar var innøvd og lød som følger: Keine anung, ich wohne nicht hie. Engang hadde komp. en samlet tur til Dresden med kyndige omvisere, hvor vi fikk se mesteparten av byens severdigheter, med avslutning på opøraen. En gang ut i jan., hadde vi nattmanøver ikke langt fra leiren. Denne husker jeg godt. Vi hadde fått utlevert nye marsstøvler, disse var ikke impregnert og trakk vann som en svamp. Det hadde snedd og ett 5 cm. tykt lag lå på bakke. Følgen var at mange ble forkjølet. Midt på natta fikk vi grogg (te med rom). Nok en gang slo magen seg vrang, har aldri senere prøvd meg på grogg. Det vi nok husker best fra Dresden var nok den manøveren vi hadde i Königsbrücke, som lå ca. 30 km. unna. Vi gikk tilfots begge veier med feltsutrustning og var ute i ca. 3 døgn. Selve manøveren var jo ca. 50% venting innkludert frysing og sulting. På hjemturen skulde vi prøves i utholdenhet. Toppsjefene red på sine hester, vi på våre, apostelens. Dette ble en ilmars med mange såre bein. Denne manøveren var finpussen før vi skulde til fronten, og skjedd i siste halvdel av feb. Det var ganske varmt om dagen, kjølig om natten. Siste etappe på tilbaketuren var skremmende hard, flere måtte gi opp, og ble kjørt videre med bil. Husker vi kom frem til Helleraustrase? og fikk se kassernene oppe på bakketoppen noen hundre meter fremme. Dette var en lettelse for de fleste, men noen segnet om av utmattelse. Vel inne på våre respektive rom, måtte vi igjen igjennom det vanlige ritual, så som: våpenpuss, sko og dandulærpuss, uniformrens, barbering og vask, før oppstilling til middag. Imidlertid tok også denne dagen slutt. På oppslags-tavlen i gangen stod som vanlig morgendagens program oppslått "Dinstfrei" stod det. Men akk og ve. Grytidlig neste morgen ble vi brutalt vekket. Oppstilling. Vi slepte oss motvillig ut i korridoren og fant våre plasser. Men dette gikk ikke fort nok, innigjen, og på ny pipelens skurrende lyd. Den nye spiesen, som hadde kommandoen over innetjenesten, var mere agresiv en sin forgjenger. Han gav seg ikke før han fikk samlet og innrettet hele komp. på under 1 min. Han hadde også den feil at han snakket fort og slukte konsekvent de siste bokstaver i ordehe. Hele denne dienstfråidagen gikk med til apeller av ymse slag. En sann lidelse som gutta nok husker aller best fra tiden i Hellerau. Tiden for avreise til Finnland nærmet seg, og den 28 feb. ble vi innskipet i vogner, lukkede godsvogner med brisker i to etg. med liggeplass til ca. 20 mann. På terminalen i Dresden stod toget vårt med biler 3 stk. felåtkjøkk. forpleining, dessuten ny stab. En østerriker ved navn Kunold ble vår nye spies, sammen med 4 landsmenn, henholdsvis saniteter, fureer, skomaker og

våpensmed. Greie karer alle ihop. Selv fikk jeg plass i vognen etter staben, og spesielt spiesen var avært å pratsom og vennlig, hadde mange samtaler med ham. Dette resulterte i at han utpekte meg som den første tjenestegjørend underoffiser (UvD). Min oppgave var da og gi de forskjellige meldinger bakover til gutta, foreta oppstilling, avgi meldinger. I disse kuvognene reiste vi et par tre døgn, an sann lidelse. Hurtigtogene hadde jo forkjørsrett, og vi ble penslet inn på sidespor med passende mellomrom, ofte flyttet over til et annet, så eventuell søvn ble 888 som regel av kort varighet. Første målet var Danzig. Jeg var fortsatt U.v.D. og fikk æren av å stille komp. for overgivelse til vår norske komp. sjef Gust Jonassen. Gust var nyutdannet ved Tølz. Besøkte oss forøvrig mens vi var i Heklerau. Han fortalte at Tølz nok var mye hårdere en det vi hadde gjennemgått. Var selv uttatt til denne skolen, men vegret meg etter å ha snakket med ham. I Danzig ble vi innskipet i et troppet transportskip. Snakk om sild i en tønne. Forut for innskipingen var det et yrende liv på kaya. Påførende av ymse slag var møtt frem for å ta avskjed med sine kjære, mye gråt og rørende sener, svært mange kom nok aldri tilbake. Overfarten gikk uten problemer. Var en tur innom Riga havn, som var beskyttet av lange moloer. Ferden gikk videre helt oppunder svenskegrensen, for så og ta peiling på Turku (Åbo). Innsellingen til denne byen var svært lang, med massevis av holmer og skjær, og meget vakkert. Oppholdet i Åbo kunne vel vare ett par døgn, nok til å besø seg litt om. Igjen innstuing i kuvogner, men denne gang med en ovn i midten. Her var det fortsatt full vinter, mens Heklerau kunde oppvarte med bjørkeløv så stort som museører ved avreise herfra. Oulu var endestasjon for togreisen. Her ble vi innkvartert på en skole inærheten av SS lasarett og lager nordøst for jernbanelinjen. Oppholdet her var av kort varighet, og ferden gikk videre i lastebiler forbi Kusamo. Dette stedet bestod av noen få hus, og var bebodd av sivile finner. Vårt samlested var ved Kiestinki. Mulig at det tidligere var flere hus der, nå kan jeg bare huske at det var ett. Mener at det var her vi fikk utbevert de første skiene, en skuffelse, lappeski eller finneski, dessuten støvler med tupp på til å spenne inn under en rem, dette var hele bindingen. Senere fikk vi beksøm og skikkelige ski fra Norge. Rundt Kiestinki, som forøvrig var ett knyttepunkt med veier i forskjellige retninger, var det bygget tømmerkoyer spredt rundt om i skogen. Alle lastebiler og busser som ble brukt til å frakte soldater og matriel, var utstyrt med fenderlister 2".4" plank festet i lik høyde fra bakken. Veiene hittil var smale med høye bakkanter, bare så vidt møting kunne foregå. Sjåførene moret seg, hadde jeg inntrykk av, ved å sikte inn slik at fenderlistene skubbet mot hverandre ved møting og i forholdsvis stor fart. Veiene videre fremover var laget av tømmerstokker lagt på tvers, og festet sammen med langsgående planker som tjente til kjørebane. Her var det plass til kun en bil i bredden, derfor møteplasser med passende mellomrom. Den siste strekningen frem til veis ende, kjørte vi etter mørkets frembrudd. Her måtte vi gå bak bilene. Strekningen var utrygg for flyangrep. Husker vi tok dekning under bilene idet flyalarm var gått. Vi traff forøvrig en finsk løytnant her, som var møtt frem som kjentmann, og loset oss videre. Vi overnattet i noen tømmerkoyer litt lenger fremme ved veis ende. På ettermiddagen dagen etter startet vi på siste etappe. Like før start kom det endel hester og sleder med hvert sitt nakene lik under pressingen, stivfrossende på vei til sitt siste hvilested i Maiweg. Vår anviste plass var ved Jeletjosero. En av de større innsjøer i området. Siste strekket gikk vi på ski, og prøvde for første gang pulker til frakt av utstyr. Leiren var underlagt divisjonen (oppklaringsavdeling). Selve leiren bestod av tømmerkoyer, senket Im under bakken, og ca. Im over, dessuten "finnetelt", runde hytter om enn vil, bestående av tynne finerplater i vegger og tak, diameter på ca. 5 m. I midten en liten ovn, og rundt denne 4 køyer i 2 etg. laget av tynne, runde staur. Madrasser og sengetøy fantes ikke. Varmen måtte holdes ved kontinuerlig fyring. Vi lå alltid fullt påkledd, kun med en kappe over oss. Hele døgnet igjennem hadde hver mann 2 t. vakt og 4 t. fri.

R.C.